

סיכום פורום רכזי מקצועות ומגמות – מפגש שני, תשע"ג, 4.11.12

נושא הפורום: עוזרים לעצמנו לנהל שיעור

הישיבה הבאה תתקיים ביום א', 30.12.12. אנא ציינו ביומניכם.

נכחו:

סיגל וייס (אזרחות), נגה בן-יעקב (אמנות), לורי ספיר (אנגלית), רון אופיר (מתמטיקה חט"ע), אורית ידין (מתמטיקה חט"ב), אורית שלו (מדעים חט"ע, מדעי הרפואה), סיגל אטיאס (מדעים חט"ב), אריאלה שרונ (היסטוריה), רני בן-נחום (חנ"ג), יעל קרונפלד (לשון והבעה), שושי אהרונסון (ערבית), ניבה נוראל-סביון (תנ"ך), צפריר מינצר (של"ח), יניב בן עוזי (רכז מב"ר), ניצן בן-זאב (יועצת י"א-י"ב), שאולי אדר (מנהל חט"ב), הילה הררי (מנהלת חט"ע), דודו גורן (מנהל), אורית סוקר (ספרות, מנהלת פדגוגית).

חלק ראשון: מה צריך תלמיד לעשות בכיתה?

בתחילת הישיבה התבקשו המשתתפים לערוך רשימה כתובה של כל הדברים אותם, לדעתם, צריך תלמיד לעשות בשיעור. בהמשך דרג כל משתתף את הדברים השונים לפי חשיבותם. עבור חמשת הדברים החשובים ציין כל משתתף – איזה אחוז מזמן השיעור עוסק בו התלמיד הממוצע, ולאחר מכן – איזה אחוז מזמן השיעור על התלמיד הממוצע לעסוק באותו דבר.

כאשר סיכמנו את הרשימה על הלוח גילינו כי רובנו בחרנו בדברים כמו – לשבת, לשתוק, להקשיב, לחשוב, להבין, להפנים, לכבד, לקבל סמכות, להיות יצירתיים וכד' – רשימה של "פעילויות" פסיביות, שאינן ניתנות לכימות ולמדידה. איש לא בחר ב"לעבוד" ו"לכתוב" כחשובים ביותר.

מכאן הבנו כי אנו דורשים מתלמידינו להיות פאסיביים, ללא פעילות מוטורית, וללא צורך אמיתי להגיע בזמן לשיעור, להוציא ציוד וכד'.

סיפרתי על ניסוי שאני עורכת לאחרונה בכיתות אותן אני מלמדת: אני מתחילה כל שיעור בחמש דקות של כתיבה – הכתבה, סיכום, שאלה, בוחן וכד', ומסיימת כל שיעור בחמש דקות של כתיבה. מצאתי שנוהג זה מעניק לשיעור מסגרת, גורם לתלמידים לשבת במקומותיהם בזמן ולהישאר בהם עד לסוף השיעור.

הכתיבה היא הפעילות המוטורית היחידה, כמעט, שאנו מתירים בשעורים, אך אין אנו מרבים להשתמש בה. אני מאמינה כי נוהל קבוע של פתיחת כל שיעור בכתיבה וסיומו בכתיבה יעניק לשיעור מסגרת, סדר ותכלית, ימנע איחורים ובעיות משמעת כגון הסתובבות, פטפטת והפרעות.

קיים מגוון עצום של משימות כתיבה בהן ניתן להשתמש: הנחייה לסכם את השיעור הקודם, הכתבת מושג והנחיית התלמידים למצוא לו דוגמאות, הכתבת משפט טענה והנחיית התלמידים להוכיח אותו או לסתור אותו, כתיבת משוב לפעילות כלשהי, העתקת תרגיל מהלוח ופיתרתו, וכמובן – הכתבה של סיכום כלשהו, ועוד.

לורי הציעה את שיטת 1-2-3: בסוף השיעור על כל תלמיד לכתוב 3 דוגמאות למשהו, 2 דוגמאות לדבר אחר ודוגמה אחת לדבר שלישי, ורק אז יוכל לצאת מהשיעור. רעיון מדליק!

הרכזים הבאים התחייבו להצטרף אלי בניסוי של מסגרת כתיבה לשיעור:
אורית שלו, הילה, דודו, יניב, ניבה, אורית ידין ורון.

מורים יקרים, כולכם מוזמנים להצטרף לניסוי זה. אין צורך להודיע לתלמידים על שינוי, אלא רק להודיע להם בתחילת השיעור להוציא מחברות, לתת משימה (ייתכן שבהתחלה כדאי פשוט להכתיב), ולא לאפשר דיון, שאלות או שיחה. תלמידים שייכנסו לכיתה באיחור ירגישו מיד שהפסידו פעילות, תלמידים שהתלבטו אם להוציא ציוד – יחדלו להתלבט.

אשמח לקרוא התייחסויות ורעיונות בהקשר זה.

חלק שני: תצפית בשיעור ושיח פדגוגי

בחלק זה הציגה **ניצן בן-זאב** בפני הרכזים מודל של צפייה בשיעורים ושל שיחת משוב ככלי לטיפול פדגוגי של מורים.

עיקרי המודל והנחות היסוד שלו הן –

- ✓ הכלי נועד **להצמיח** מורים, לא להקטין או לבקר אותם.
- ✓ בשיחת המשוב על הצופה להתמקד **בחיזוק תבניות** מוצלחות של המורה הנצפה, ולא בגיוני תבניות כושלות.
- ✓ הצלחתו של הכלי תלויה **בקשר של אמון** בין הצופה לנצפה, אמון המושתת על **שקיפות**.
- ✓ הקשר מצריך **אמפתיה** של הצופה כלפי הנצפה, **ומערכת יחסים בריאה** בין השניים.

- ✓ יש צורך בעקביות ובהמשכיות בתצפיות.
- ✓ המורה הנצפה מסוגל להבין ולקבל שאפשר לשפר ולקדם את ההוראה, ומסוגל לזנוח דעות קדומות על הצופה (חרדה מפני המנהל, למשל).
- ✓ התהליך מבוסס על נתונים ("אמרת... עשית... כתבת..."), ולא על שיפוט שאינו מעוגן בממצאים ("אתה משדר חולשה..." "אתה נותן הרגשה ש...")
- ✓ שיחת המשוב תשמש כמודלינג למורה הנצפה, לקשר מורה-תלמיד. גם המורה הצופה יכול להשתפר, הן כמורה והן כצופה.

בעקבות הצגת המודל התפתח דיון בנושא. ניצן שלחה לרכזים חומר כתוב בנושא זה.

ושוב, גם בנושא זה, הנכם מוזמנים להגיב ברעיונות, שאלות והערות.

ס הודעה על ימי המגמות

יום המגמה הראשון, של מגמות אשכול 1, יתקיים ביום ב', 19.11. יצאו ליום זה המגמות הבאות:

- ✓ מגמת פיזיקה – מכון וייצמן למדע
- ✓ מגמת ביולוגיה – סיור בספארי
- ✓ מגמת ספרות – סיור בת"א והצגה ב"הבימה"
- ✓ מגמת חנ"ג – טרם נקבע
- ✓ מגמת מדעי החברה (י' בלבד) – החוויה הדרוזית בבית ג'אן.
- ✓ כיתות חנ"מ חט"ע – טרם נקבע
- ✓ כיתות מב"ר – טרם נקבע.

ביום זה לא יתקיימו לימודים בחטיבה העליונה. חטיבת הביניים תלמד במתכונת מותאמת. מורים שאינם מלמדים בחטיבת הביניים ביום זה מוזמנים לפנות לרכזי המגמות ולהצטרף לימי המגמה. אנו זקוקים למלווים.

יום המגמה השני, של אשכול 2: תאריך מוצע – יום ד', 27.2. רכזים, אנא אשרו מועד זה!

מגמות יום זה:

גיאוגרפיה (כולל מב"ר וחנ"מ), תקשורת, תיאטרון, מדעי החברה (י"א בלבד), אמנות, מדעי המחשב.

מגמת מדעי הרפואה בלבד תצא ליום מגמה ביום ג', 15.1.

אורית סוקר